

Drugi međuispit iz Numeričke matematike
28. lipnja 2016.

1. (8 bodova)

- (i) **(1 bod)** Kompozitna trapezna formula za računanje integrala $\int_a^b f(x)dx$ na mreži $x_i = a + ih$, $i = 0, \dots, n$ glasi:

(A) $T_n(f) = \frac{h}{2} [f(x_0) + 2(f(x_1) + \dots + f(x_{n-1})) + f(x_n)]$

(B) $T_n(f) = h \left[f\left(\frac{x_0 + x_1}{2}\right) + \dots + f\left(\frac{x_{n-1} + x_n}{2}\right) \right]$

- (ii) **(2 boda)** Izvedite ocjenu pogreške integracije kompozitnom trapeznom formulom.

- (iii) **(2 boda)** Pomoću kompozitne trapezne formule aproksimirajte vrijednost integrala

$$I = \int_0^\pi f(x)dx, \quad f(x) = \cos^4(x)$$

na mreži $x_i = i \frac{\pi}{4}$, $i = 0, 1, 2, 3, 4$.

- (iv) **(3 boda)** Znajući da je $\max_{x \in [0, \pi]} |f''(x)| = 4$, odredite koliko točaka mreže je potrebno uzeti da apsolutna pogreška integracije kompozitnom trapeznom formulom bude manja ili jednaka od 10^{-4} ?

Uputa: Jednostavna trapezna formula i pogreška integracije.

$$f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, \quad f \in C^2(\mathbb{R}), \quad I = \int_a^b f(x)dx$$

$$T_1(f) = \frac{b-a}{2} (f(a) + f(b)), \quad I - T_1(f) = -\frac{(b-a)^3}{12} f''(\tau), \quad \tau \in (a, b)$$

2. (7 bodova)

- (i) **(3 boda)** Za zadane podatke $\{(x_i, y_i), i = 0, \dots, n\}$ definirajte prirodni kubni splajn.

- (ii) **(4 boda)** Provjerite da li je funkcija

$$s(x) = \begin{cases} -\frac{9}{2}x^3 + x, & x \in [0, \frac{1}{3}) \\ \frac{9}{2}x^3 - 9x^2 + 4x - \frac{1}{3}, & x \in [\frac{1}{3}, \frac{2}{3}) \\ -2x + 1, & x \in [\frac{2}{3}, 1] \end{cases}$$

kubni splajn na intervalu $[0, 1]$. Je li $s(x)$ prirodni kubni spline?

4. (10 bodova) Zadani su matrica $A \in \mathbb{R}^{n \times k}$, $k < n$, $r(A) = k$ i vektor $b \in \mathbb{R}^n$.

- (i) **(6 bodova)** Za rješavanje problema $\|Ax - b\|_2 \rightarrow \min$, postavite sustav normalnih jednadžbi. Detaljno objasnite postupak! Ima li dobiveni sustav jedinstveno rješenje? Objasnite svoju tvrdnju.

- (ii) **(1 bod)** Definirajte QR rastav matrice A .

- (iii) **(3 boda)** Objasnite kako se QR rastav matrice A iz (ii) koristi za rješavanje problema najmanjih kvadrata $\min_{x \in \mathbb{R}^k} \|Ax - b\|_2$, $b \in \mathbb{R}^n$.

Okrenite!

3. (5 bodova)

- (i) **(1 bod)** Objasnite geometrijsku interpretaciju Newtonove metode za traženje (jednostruke) nultočke funkcije $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$.
- (ii) **(1 bod)** Kako glasi Newtonova metoda za rješavanje nelinearne jednačbe $F(\mathbf{x}) = \mathbf{0}$ gdje je $F: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^n$ glatka funkcija?
- (iii) **(3 boda)** Izračunajte prvu iteraciju Newtonove metode za rješavanje sustava

$$\begin{aligned}x_1^2 + x_2^2 &= 1 \\(x_1 - 2)^2 + (x_2 - 1)^2 &= 4\end{aligned}$$

pri čemu je početna iteracija $\mathbf{x}^0 = [1, 2]^\top$.

- 5. (10 bodova)** U sljedećem zadatku odgovorite na pitanja, nadopunite tekst, zaokružite točan odgovor ili zaokružite **Točno** ili **Netočno**. Svaki točan odgovor nosi 1 bod, netočan ili neodgovoren 0 bodova.

1. Ako konvergira, Newtonova metoda konvergira lokalno:
linearno   superlinearo   kvadratično.
2. Problem aproksimacije podataka $\frac{x}{y} \parallel \begin{array}{c|c} -2 & 1 \\ 2 & 2 \end{array} \parallel \frac{2}{3}$ linearnom funkcijom u smislu najmanjih kvadrata zapisan u matričnom obliku glasi:
3. Za sve $x, y \in \mathbb{R}^n$ vrijedi $|(x, y)| > \|x\|\|y\|$.   **Točno.**   **Netočno.**
4. Strogo dijagonalno dominantne matrice su regularne.   **Točno.**   **Netočno.**
5. Kubni splajn je na svakom podintervalu jednak polinomu stupnja točno 3.
Točno.   **Netočno.**
6. Niz (x_n) konvergira linearno prema x^* ako postoje $L > 1$ i $n_0 \in \mathbb{N}$ takvi da $\forall n \geq n_0$ vrijedi $|x_{n+1} - x^*| \leq L|x_n - x^*|$.   **Točno.**   **Netočno.**
7. Kompozitne formule za numeričku integraciju gube jedan red točnosti obzirom na pripadne jednostavne kvadraturene formule.
Točno.   **Netočno.**
8. Kvadratna forma $f(x) = x^\top Qx + b^\top x + \gamma$ je konveksna ako i samo ako je matrica Q _____
9. Za ortogonalne matrice $Q \in \mathbb{R}^{n \times n}$ vrijedi $\|Qx\| = \|x\|, \forall x \in \mathbb{R}^n$.   **Točno.**   **Netočno.**
10. Napišite primjer ortogonalne matrice $Q \in \mathbb{R}^{2 \times 2}$.

Vrijeme pisanja je **120 minuta**. Dozvoljena je upotreba džepnog kalkulatora.